

Методическа разработка на урок за 8. клас

Тема на урока	<p>Подготовка за писане на есе по морален проблем <i>За равновесието в живота</i></p> <p><i>Темата е предвидена за един учебен час – 45 минути.</i></p>
Вид на урока	Урок за упражнение
Цели и задачи	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Затвърждаване на знанията за есе по морален проблем ➤ Овладяване на умения за създаване на есе по морален проблем ➤ Усъвършенстване на уменията за работа в екип. ➤ Развиване на емоционално-оценъчно отношение и нагласа за възприемане и осмисляне на нравствени проблеми и ценности ➤ Насърчаване на инициативност, емпатия, себеизява, критичност и самокритичност
Методи и форми	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Лекционна форма, беседа ➤ Самостоятелна работа и работа в екип ➤ Дискусия ➤ Оценка и самооценка
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Осъзнават какво е морален проблем и изразяват лична позиция убедително и въздействащо ➤ Познават съдържателните и структурните акценти на есето по морален проблем ➤ Разпознават и коментират в чужд текст (есе) тезата, аргументите/контрааргументите, заключителния и въвеждащия (ако има такъв) параграф ➤ Създават есе по морален проблем, като се съобразяват и с критериите за оценяване
Нови понятия	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Есе по морален проблем ➤ Социална значимост ➤ Социална ангажираност ➤ Индивидуален стил
Актуализиране на стари знания	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Публично изказване, морален проблем, формулиране на теза, заключение, аргументи/контрааргументи. ➤ Книжовноезикови норми.
Предварителни задачи	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Учениците си припомнят изученото за публично изказване по морален проблем ➤ Подготвят кратко публично изказване по една от темите (по избор): <i>Истината и лъжата/Благородната лъжа</i> <i>За равновесието в живота</i>
Ход на урока	<p>Учителят приветства присъстващите и отразява отсъстващите в дневника.</p> <p>Дава възможност на двама ученици (на случаен принцип или по желание) да представят избраната тема за публично изказване, като един от тях в началото припомня основните акценти на публичното изказване по морален проблем.</p> <p>Всеки от тях споделя какви трудности е срещнал при</p>

	<p>подготовката и как оценява своето изказване. В обсъждането на това до каква степен са се справили, се включват и останалите ученици.</p> <p><i>Ориентировъчно време: 12 мин.</i></p> <p>Учителят припомня накратко особеностите на есето по морален проблем, като подчертава, че основен фокус в него са човешките взаимоотношения, ценностите на обществото и човешките добродетели (или тяхната липса). Ето защо изразеното мнение трябва да е и лично, и социално ангажирано.</p> <p>Необходимо е есето да „звучи“ естествено, като съчетава в себе си емоционалност с дълбочина и убедителност на разсъжденията.</p> <p>Акцентира върху наличието на теза, аргументи и заключение/извод.</p> <p>Споделя с учениците, че подготовката и писането на този вид есе не се различава съществено от подготовката за публичното изказване по морален проблем. Имат пълна свобода и могат да изразят всякакво лично мнение, стига то да бъде обосновано, въздействащо и убедително.</p> <p><i>Ориентировъчно време: 5 мин.</i></p> <p>Учителят сформира на случаен принцип екипи от 4-5 човека и им раздава хартиени ленти, на които е написан текст (Есе по морален проблем на тема „Пътуването, наречено живот“ – виж Приложение 1).</p> <p>Поставя задачата:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Учениците в екипа да подредят текста в смислова последователност. ➤ Избран представител от екипа чете „сглобения“ текст. ➤ Обсъждат се вариантите – прилики (очаква се всички екипи да са открили и поставили на правилното място тезата и заключителния параграф) и разлики, които са допустими в подредбата на аргументацията <p><i>Ориентировъчно време: 15 мин.</i></p> <p>Учителят предлага на вниманието на учениците алгоритъм за създаване на есе по морален проблем от живота (Приложение 2. Запознава ги и с критериите за оценяване (Приложение 3). Поставя задачата за домашна работа, като уточнява, че могат да следват модела на „сглобения“ от тях в часа текст, както и материалите за публичното изказване по темата.</p> <p><i>Ориентировъчно време: 10 мин.</i></p> <p>Прави словесна преценка на работата на учениците по време на часа, аргументирано оценява най-активните Учениците също дават своята оценка за урока и участието си в него, попълвайки Google формуляр за обратна връзка.</p> <p><i>Ориентировъчно време: 3 мин.</i></p>
Задача за домашна работа	Да напишат есе по морален проблем на тема „Равновесието в живота“.

Приложения

Приложение 1

Едва ли бих могла да преценя с точност кога започва и кога свършва съзнателният човешки живот. Всички перипетии, през които преминава, са необходими, за да се кали духът на онзи, който е решен докрай да се бори и да отстоява с достойнство каузата си. Може би заради това е трудно да се постави точка на всичко преживяно – колкото и дълъг да е бил пътят към свършенството.

От началото до края стоят огромни разстояния, изпълнени с болки и радости, с успехи и крушения, с илюзии и реалност. Много често духът се е лутал самотен и неразбран сред множеството – без да намери вярната посока. Защото до истината се стига чрез противопоставяне и съпоставяне, а не чрез непременчиво съгласие.

Прав или изпълнен със завои, стръмен или хоризонтален, устремен нагоре или надолу, пътят от началото до края на човешкия живот е изпълнен с изненади и с очаквани победи. В него са заключени надеждите и разочарованията, започването на всяка конкретна дейност. Той пресича реки и морета, изпълнени с непредвидими или очаквани рифове. Принуден е да преминава през речни или въздушни мостове или да търси брод в блатото на човешката суета. И понякога са нужни не толкова физически усилия, колкото съобразителност и нравствена енергия, за да се намери най-рационалното решение.

Обичам пътя, защото той е вечно движение – дори когато стига до кръстопът или до някакво голямо препятствие. Защото ми дава усещането за свобода и простор. Нищо, че абсолютната свобода е илюзия. Важното е да съм сигурна в правилността на избраната посока и да я следвам домогава, докато се уморя или се разочаровам от някого или нещо. Защото на пътя стои и новата ми опорна точка. И само чрез нея бих могла да определя и дължината, и стойността на изминатото духовно разстояние от началото до края.

И съм сигурна, че пътят ще продължи дори тогава, когато мен вече няма да ме има. (*Красимира Кацарска*, 18)

РЕЧНИК

дискомфорт – чувство на неудобство, притеснение, смущение, угнетеност.

дисонанс – несъгласие, разногласие, липса на съгласуваност.

кауза – общо дело, идея, интерес.

Приложение 2

СТЪПКИ ПРИ СЪЗДАВАНЕ НА ЕСЕ ПО МОРАЛЕН ПРОБЛЕМ ОТ ЖИВОТА

1. Обмислете проблема и открийте своя гледна точка по него. През нея ще разгърнете есето си.
2. Преценете как е най-уместно да композирате есето си:
 - ◆ подберете силно и въздействащо въстъпление;
 - ◆ заявете ясна и категорична теза;
 - ◆ формулирайте казус: заявете контраптеза и я оборете, като откриете доводи, които ще потвърдят тезата ви;
 - ◆ преди заключението направете извод, който ясно да фокусира позицията ви;
 - ◆ в заключението отправете силно и запомнящо се послание към читателите.
3. Синхронизирайте съдържанието и стила на есето си. Изказът не трябва да руши смисъла.
4. Ако използвате чужди мнения по проблема, те трябва да бъдат в контекста на собствената ви позиция.
5. Помислете какви цитати можете да използвате и как да ги вплетете в текста.
6. Напишете есето, като внимавате то да бъде целенасочен и логически свързан текст.

Приложение 3

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ЕСЕ

ОЦЕНЯВАНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Брой точки
1. Компетентности за изграждане на есе	Общо 14 т.
1.1. Осмисля адекватно зададения проблем	0 – 5
1.2. Интерпретира зададения проблем в неговата многоаспектност	0 – 5
1.3. Изказва и убедително отстоява собствена позиция по зададения проблем	0 – 4
2. Компетентности за изграждане на аргументативен текст	Общо 14 т.
2.1. Формулира теза, съответстваща на зададения проблем	0 – 4
2.2. Целенасочено, задълбочено и логически последователно аргументира формулираната теза	0 – 5
2.3. Създава цялостен (свързан и завършен) и смислово съгласуван текст	0 – 5
3. Езикови компетентности	Общо 12 т.
3.1. Прилага лексикалната норма	0 – 3
3.2. Прилага граматичната норма	0 – 3
3.3. Прилага правописната норма	0 – 3
3.3. Прилага пунктуационната норма	0 – 3
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ ПО КРИТЕРИИТЕ:	40 т.

Използвана литература

1. Радев, Мишева. *Есето. В литературата. В обучението по литература*. В. Търново: Слово, 1998.
2. Матеева, Н. *Да се учим да пишем есе*. С.: Анубис, 1999.
3. Григоров, И., Инева, В, Налджиева, К. *Работни листове по български език и литература. Практически и творчески задачи з 8. клас*. С.: БГ Учебник, 2019.

Изготвил:

Цветана Димитрова, заместник-директор по учебна дейност

Средно училище „Христо Ясенов“ – град Етрополе, София-област